

Cercetarea dezvoltării

Dupa cum ne este cunoscut , un “sistem”, apare , se dezvolta, si apoi... se transforma (am putea spune) in loc de “ dispare “. !

Noi , astazi avem placuta si dificila misiune de a aborda *etapa dezvoltarii*. Spun « placuta » pentru ca nimic nu este mai « cuceritor » pentru « cunoastere » decat analiza facuta asupra evolutiei unui sistem, in cazul nostru asupra individului ca fiinta complexa. Mai spun si *dificila misiune* pentru ca nu putem actiona in aceasta analiza fara sa tinem cont de rezultatele cercetarii in domeniul psihologiei dezvoltarii, respectiv :

- dezvoltarea cognitiva (a cunoasterii)
- dezvoltarea afectiva
- dezvoltarea sociala
- dezvoltarea personalitatii

toate acestea care , alaturi de dezvoltarea fizica reprezinta domeniul ontogenezei .

Aceste directii ne obliga sa ne amintim ca , de fapt, « intelegandu-i pe altii ne cunoastem si pe noi insine » si ca, (asa dupa cum scria Vasile Pavelcu) - in cautarea cunoasterii de sine ne indreptam spre tema majora a *personalitatii*, a insusirilor principale , a dominantelor Eu-lui.

Asa dupa cum sustineau la inceputul secolului 20 o serie de psihologi americani, MINTEA nu poate fii descrisa, izolata, masurata. In schimb se poate observa si masura COMPORTAMENTUL omului in diferite situatii. (Behavioristii).

Ceea ce propun psihologii moderni este ca, aceste-i stiinte a comportamentului trebuie sa i se ataseze analiza proceselor psihice interne , adica , conduita umana in ansamblul ei. (**Def. Pag 7 . comportament – conduita**)

Interesul cercetarii s-a focalizat asupra teoriilor psihogenetice, respectiv explicarea genezei, a mecanismelor si fazelor unui anumit proces sau a unor trasaturi psihice cat si asupra teoriilor psihodinamice, in care *psihanaliza* pune accentul pe determinantii interni ai dezvoltarii. (impulsuri, energii primare, etc.)

Putem amintii teoria lui Erik Erikson (1902-1994) pe care-l putem considera extrem de actual prin faptul ca a anticipat cea mai noua perspectiva a cercetarii contemporane : *dezvoltarea, ca succesiune a transformarilor sistematica bio-psiho-sociale , defineste tot parcursul vietii. (ex : un tanar analizat la 16 ani are anumite trasaturi bio-psiho-sociale pe care nu le vom regasi la aceeasi valoare peste 30 de ani{ pt ca va devenii un alt actor social })* .

Vom vorbi acum despre factorii ontogenezei. Principalii factori ai dezvoltării sunt sunt *ereditatea, mediul si educatia*.

Ereditatea : este însușirea fundamentală a materiei vii de a transmite, de la o generație la alta , mesajele de specificitate, sub forma codului genetic. Ereditatea este premisa biologică a dezvoltării.

- In planul dezvoltării psihice ea apare ca un complex de predispoziții și potențialități. Bar Alexandru

Mediul : este constituit din totalitatea elementelor cu care individul interacționează direct sau indirect, in procesul dezvoltării sale.

Mediul este o structură complexă ce include o multitudine de aspecte ce pornesc de la elementele naturale (clima, relief) și ajung până la cele ale mediului social (familie, grup de prieteni , societatea in ansamblul ei). Bar Alexandru

Acțiunea mediului asupra unui individ poate fi in egală măsură favorabilă unei dezvoltări normale dar poate constitui o frână in dezvoltarea sa.

Prezența mediului ca factor ontogenetic poate fi analizată prin natura și calitatea ***influențelor normative temporale:***

- * **socio culturale :**
 - calitatea vieții
 - nivel ocupațional

- * **sau Istorice :**
 - războaie
 - epidemii

Influențele normative temporale formează cadrul general al dezvoltării individuale dar și sociale pentru diferite *grupuri, cohorte , generații*.

Educția : se definește ca fiind activitatea specializată, specific umană, care susține in mod conștient dezvoltarea. Toți indivizii umani dispun de capacitatea asimilării diverselor influențe educative; ceea ce-i deosebește este zona proximei dezvoltări. Acest concept a fost introdus de Vigotski pentru a desemna gradul dezvoltării potențiale a copilului. Se măsoară pornind de la diagnosticul dezvoltării actuale a copilului la care se adaugă capacitatea de învățare dintr-o situație standard, ghidat de un adult. .

Nisa de dezvoltare :

In cadrul cercetarii dezvoltarii un alt reper ce trebuie considerat de importanta pentru analistul-psihiolog si deci, o alta abordare a ontogenezei este **nisa de dezvoltare**. Acest concept desemneaza *totalitatea elementelor cu care un copil intra in relatie la o varsta data*.

Structura nisei de dezvoltare cuprinde :

- A) obiectele si locurile accesibile copilului la diferite varste
- B) raspunsurile si reactiile anturajului fata de copil
- C) cerintele adultului functie de competentele copilului (mersul fara ajutor ; vorbitul) ; varsta la care sunt solicitate si nivelul de performanta acceptat (ex vb greu, dupa 3 ani)
- D) Activitatile impuse , propuse, sau ingaduite copilului

Toate aceste date de cercetare pot fii valorificate si in mod comparativ. Culturi diferite folosesc nise de dezvoltare deosebite chiar pt aceeasi varsta. Acest lucru explica diferentele ce pot fii observate, sesizate in dezvoltarea bio-psiho-sociala a indivizilor ce s-au dezvoltat in culturi diferite (ex : nisa de dezvoltare de tip occidental care permite prezenta copilului doar in locuri atribuite/amenajate pt el. ... spre deosebire de nisa de dezvoltare traditionala in care copilul este prezent extrem de timpuri in mai toate activitatile si locurile comunitatii : munca, petreceri, ritualuri religioase).

Consecintele acestei diferente au fost identificate ac find :

- stimularea accidentala – ca factor al dezvoltarii- este mai redusa pt copilul occidental - - ritm lent al acestuia in primii doi ani de viata fata de copilul din culturile traditionale.
- Stimularea intentionala – in care influentele mediului familial se combina cu influentele institutiilor specializate.